

Інфляція (CPI) у вересні

У вересні, після чотирьохмісячного безінфляційного періоду, **споживчі ціни підвищились на 1,9%** (у розрахунку до попереднього місяця), що, головним чином, є результатом сукупної дії факторів очікуваного сезонного подорожчання як певних груп товарів, переважно, на продовольчому ринку, так і послуг. Крім того, інфляційний тиск посилювався нещодавнім знеціненням гривні та подорожчанням нафти на світовому ринку. Наразі цінова динаміка знаходиться у прогнозованому тренді й відповідає загальній тенденції позитивного розвитку економіки.

В цілому **базова інфляція** прискорилася з 0,1% у серпні **до 1,9% у вересні** (внесок до загальної інфляції – 1,1 відсоткового пункту (далі – в. п.)) і була обумовлена подорожчанням одягу і взуття, послуг освіти, а також продуктів харчування з високим ступенем промислової обробки.

Небазова інфляція через зростання вартості палива і мастил та окремої продовольчої продукції (сирої або з низьким ступенем промислової обробки), навіть незважаючи на сезонне зниження цін у плодоовочевій групі, за розрахунками Мінекономрозвитку також **становила 1,9%** (внесок – 0,8 в. п.) порівняно зі зниженням на 0,1% у серпні.

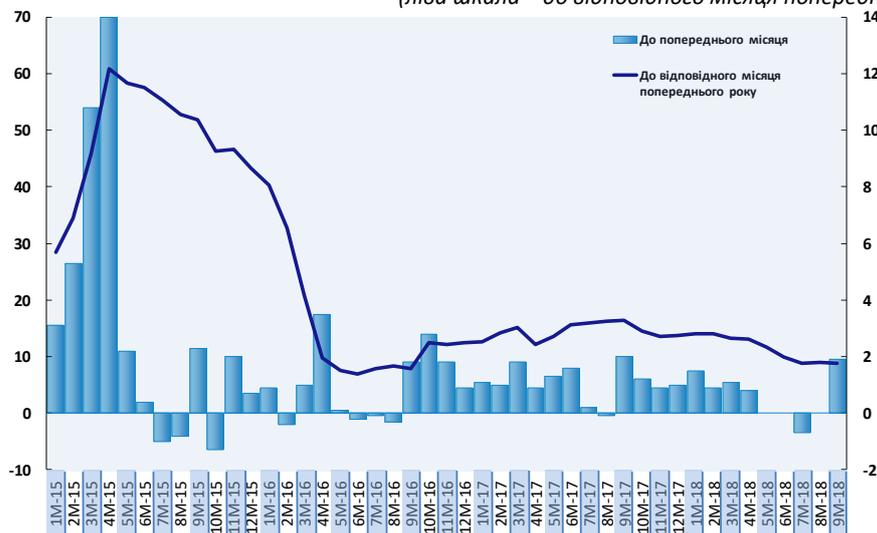
У розрахунку плинного року (вересень до вересня попереднього року) споживча інфляція становила 8,9% (торік за цей же період – 16,4%, у серпні 2018 року – 9%). **З початку 2018 року** (у розрахунку до грудня 2017 року) **споживчі ціни підвищилися на 5,6%** (торік за цей же період – на 10,2%).

Ціни виробників промислової продукції у вересні підвищилися на 1,2%, що пов'язано з подорожчанням продукції як у переробній промисловості на 1,8% (внесок до зростання цін виробників – 1,1 в. п.), так і у добувній – на 2% (внесок – 0,3 в. п.), яке частково компенсовано здешевленням електроенергії на 0,7% (внесок – «мінус» 0,2 в.п.). З початку року ціни виробників підвищилися на 12,4% (торік за цей же період – на 10,1%), а в розрахунку плинного року – на 18,9% (торік за цей же період – на 22,4%, у серпні 2018 року – на 19,3%).

До кінця 2018 року очікується збереження прогнозного тренду інфляції на фоні послаблення ефекту сезонної дефляції на плодоовочеву продукцію, підвищення вартості окремих послуг ЖКГ, високої волатильності цін на світових торговельних майданчиках, пошвавлення економічної активності та під впливом помірної девальвації гривні восени та наприкінці року.

«вереснева інфляція становила 1,9%»

Рис. 1. Темпи приросту (падіння) споживчих цін, %
(права шкала – до попереднього місяця),
(ліва шкала – до відповідного місяця попереднього року)

Джерело. Держстат

«відбувається уповільнення темпів зростання як середньорічного рівня інфляції у січні-вересні 2018 року до 11,4% (за цей же період торік – 14,6%), так і інфляції у річному вимірі до 8,9% у вересні 2018 року (за цей же період торік – 16,4%)»

У вересні споживча інфляція становила 1,9 % (у розрахунку до попереднього місяця), з початку 2018 року (у розрахунку до грудня 2017 року) – 5,6 % (за цей же період торік – 10,2 %). У річному вимірі (зміна цін до відповідного місяця попереднього року) у вересні зростання цін уповільнилося і становило 8,9 % (16,4 % за цей же період торік та 9 % у серпні 2018 року). У середньорічному розрахунку у січні-вересні зростання цін (зміна цін до відповідного періоду попереднього року) становило 11,4 % (14,6 % за цей же період торік та 11,7 % за січень-серпень 2018 року).

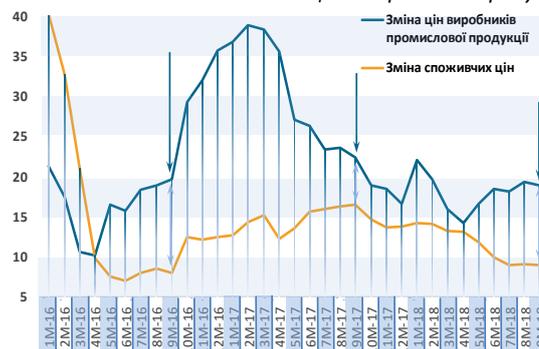
Цьогорічне послаблення інфляційної активності є результатом поступового зниження впливу немонетарної складової інфляції. Поряд з тим, вплив базової інфляції (монетарного фактору), незважаючи на жорстку монетарну політику, був, навпаки, вищим за минулорічний.

Рис. 2. Динаміка базової і небазової інфляції упродовж 2016 - вересня 2018 року, у % до відповідного місяця попереднього року

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рис. 3. Динаміка цінових показників упродовж 2016 - вересня 2018 року, у % до відповідного місяця попереднього року

Джерело. Держстат

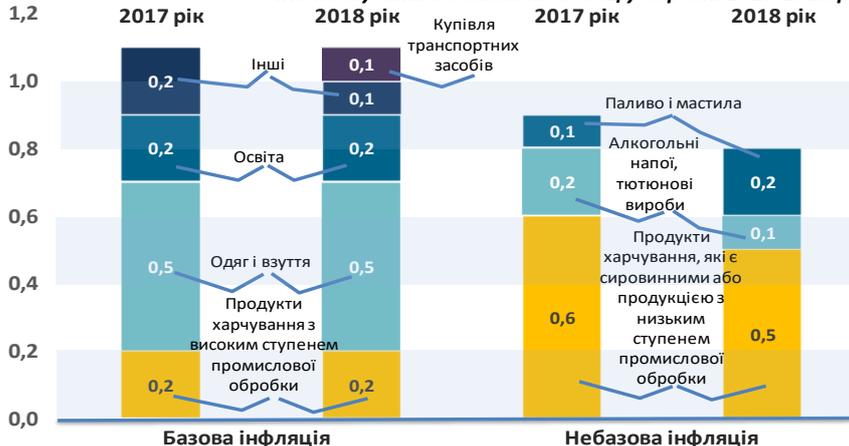
«послаблення інфляційної активності є результатом зниження впливу немонетарної складової інфляції»

В цілому за розрахунками Мінекономрозвитку небазова інфляція у річному вимірі у вересні 2018 року уповільнилася і становила 9,2 % (26,3 % у вересні 2017 року та 9,4 % у серпні 2018 року), середньорічний індекс у січні-вересні 2018 року – 14,3 % (23 % у січні-вересні 2017 року та 15 % у січні-серпні 2018 року).

Базова інфляція збільшувалась меншими темпами, ніж небазова, та у річному вимірі у вересні залишилася на рівні попереднього місяця – 8,7 % (7,7 % у вересні 2017 року), середньорічний індекс у січні-вересні 2018 року, як і у січні-серпні 2018 року, становив 9,2 % (6,8 % у січні-вересні 2017 року).

Меншими, за минулорічні, темпами зростала інфляція у промисловості (PPI) як у річному розрахунку на 18,9 % у вересні 2018 року порівняно з 22,4 % за цей же період торік (19,3 % у серпні 2018 року), так і у середньорічному розрахунку – 18 % у січні-вересні 2018 року порівняно з 29,8 % за цей же період торік (17,9 % у січні-серпні 2018 року), що є підтвердженням сталості стриманої цінової динаміки.

Рис. 4. Структура внесків за основними товарами та послугами до загального ІСЦ у вересні 2017-2018 роках, у в. п.

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

З точки зору структурних чинників головною причиною інфляції у вересні цього року, як і у попередньому, була сезонність у формуванні цін на послуги освіти, а також непродовольчі (подорожчання одягу і взуття) та продовольчі товари (на м'ясо та м'ясопродукти, молочну продукцію, яйця), що значно переважило фактор очікуваного сезонного зниження цін у плодоовочевій групі.

Базова інфляція (сформована монетарними чинниками) прискорилася з 0,1 % у серпні до 1,9 % у вересні (внесок до загальної інфляції – 1,1 в. п.), з початку року підвищилася на 5,5 % (за цей же період торік – на 6,2 %). Поряд з тим, небазова інфляція, яка найбільш повно відображає немонетарні чинники (зростання собівартості виробництва, витрат на оплату праці та інше) за розрахунками Мінекономрозвитку у вересні збільшилась також на 1,9 % (внесок – 0,8 в. п.), з початку року – на 5,7 % (за цей же період торік – на 15,5 %).

Табл. 1. Темпи зниження/приросту ІСЦ за розділами товарів та послуг

	Вересень 2017 р., % до попе- реднього місяця	Вересень 2018 р., % до попе- реднього місяця	Внески у зміну ІСЦ, в. п. за вересень 2018 р.	Питома вага у споживчому наборі, %
Усі товари та послуги	2,0	1,9	-	100
Зміна базового ІСЦ	1,9	1,9	1,1	58,9
Зміна небазового ІСЦ	2,1	1,9	0,8	41,1
Зростання цін				
Освіта	12,0	10,0	0,2	1,5
Одяг і взуття	8,9	8,6	0,5	5,6
Транспорт	1,5	2,8	0,3	11,8
Зв'язок	0,4	2,1	0,1	3,1
Продукти харчування та безалкогольні напої	2,0	1,6	0,7	42,6
Охорона здоров'я	0,5	1,3	0,1	6,7
Різні товари та послуги	0,8	1,3	0,0	3,8
Алкогільні напої, тютюнові вироби	2,7	0,8	0,1	8,3
Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	0,7	0,6	0,0	4,6
Відпочинок і культура	0,3	0,6	0,0	3,3
Ресторани та готелі	1,4	0,5	0,0	2,5
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	0,4	0,2	0,0	6,1

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Примітка. За рахунок округлень, які виникали у зв'язку з електронною обробкою інформації, сума внесків за розділами товарів і послуг може не дорівнювати підсумку.

Основними інфляційними чинниками у вересні були:

Внутрішні:

сезонні:

зростання цін на одяг та взуття (на 8,6 %, що зважаючи на значну питому вагу у споживчих витратах домогосподарств стало одним з основних чинників прискорення інфляції – внесок до загальної споживчої інфляції становив 0,5 в. п.);
сезонне подорожчання окремих видів продовольчої продукції, зокрема м'яса та м'ясопродуктів – на 2,8 %, молока – на 2,7 %, сиру – на 1,3 % та яєць – на 14,1 % (прискорене зростання цін на яйця додатково посилено збільшенням їх експорту);

Довідково. За попередніми даними ДФС обсяг експорту яєць птиці в шкаралупі (гр. 407) та без шкаралупи (гр. 408) упродовж 9 місяців 2018 року порівняно 9 місяцями 2017 року збільшився на 21,4 % та 2,8 рази відповідно.

«основним інфляційним чинником у вересні була сезонність»

збільшення вартості освітніх послуг на 10 % у зв'язку із початком нового навчального року;

Рис. 5. Темпи приросту споживчих цін на послуги освіти, % у розрахунку до попереднього місяця

Джерело. Держстат

- **економічні** – триваюче збільшення сукупних витрат у виробництві сільськогосподарської продукції, зокрема упродовж січня-серпня 2018 року порівняно з відповідним періодом 2017 року витрати у виробництві сільськогосподарської продукції зросли на 14,3 % (індекс цін на матеріально-технічні ресурси промислового походження, що споживаються сільським господарством, за цей же час підвищився на 16,2 %);
- **монетарні:**
посилення девальваційних процесів на вітчизняному валютному ринку – в середньому за вересень гривня по відношенню до долара США девальвувала на 2,6 % (з початку року девальвувала на 2,5 %);
відновлення тенденції (після перерви у серпні) **щодо перевищення обсягів продажу іноземної валюти населенням над її купівлею** (нетто-продаж готівкової іноземної валюти українцями за 9 місяців 2018 року становив 1 539,4 млн дол. США (в еквіваленті)), що додатково збільшувало пропозицію гривні на споживчому ринку з урахуванням тенденції щодо зростання обсягів переказів фізичних осіб із за кордону (108,3 млрд грн упродовж 8 місяців 2018 року порівняно з 95,3 млрд грн упродовж 8 місяців 2017 року);
- **адміністративні** – подорожчання поштових послуг на 28 %.
Довідково. Рішенням НКРЗІ від 07.08.2018 № 414 «Про затвердження Граничних тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗІ від 17 жовтня 2017 року № 535» передбачено двоетапне (з дати офіційного опублікування (07.09.2018) та з 01.01.2019) підвищення тарифів на послуги поштового зв'язку.

Зовнішні:

підвищення цін на світовому ринку нафти (за даними Світового банку у вересні 2018 року середня ціна на нафту марки Brent становила 78,9 долара США/барель, що на 7,8 % вище ніж у серпні цього року, у розрахунку до вересня 2017 року – на 43 %);
зростання світових цін на зернові (за даними ФАО у вересні порівняно з вереснем попереднього року Індекс цін на зернові збільшився на 8 %).

Стримуючими чинниками у вересні були:

- **сезонні** – розширення пропозиції на ринку сільськогосподарської продукції, що обумовило відповідне зниження цін на фрукти на 2,9 % і овочі – на 1,5 % (середнє вереснєве здешевлення фруктів упродовж 2016-2017 років за розрахунками Мінекономрозвитку становить 1,7 %, овочів – 2,4 %). Додатковим стримуючим чинником було збільшення обсягу виробництва плодоовочевої продукції порівняно з попереднім роком; Станом на 01.10.2018 обсяг виробництва плодівих та ягідних культур більший за

«посилення девальваційних процесів стимулювало зростання цін на товари, що переважно імпортуються»

минулорічний на 18,2 % та 10,6 % відповідно, винограду – на 44,1%, овочевих культур відкритого ґрунту – на 3,4 %, картоплі – на 1,5 %.

- **економічні – розширення пропозиції за рахунок імпорту**, що впливало на формування нового рівня цін на продукти харчування;

Довідково. За попередніми даними ДФС упродовж 9 місяців 2018 року порівняно з цим же періодом 2017 року обсяг імпорту свиней, живих (гр. 103) збільшився у 4,3 раза, свинини (гр.203) – у 6,2 раза, помідорів (гр.702) – в 1,7 раза, огірків і корнішонів (гр. 707) – в 1,6 раза, цитрусових (гр. 805) – на 40,7 %, сирів (гр. 406) – на 35,6 %.

- **фіскальні і монетарні: збереження тенденції до формування профіциту зведеного бюджету – 34,4 млрд грн упродовж 8 місяців 2018 року;**

монетарна політика, що в цілому, впливала в напрямку обмеження сукупного попиту (зокрема підвищення облікової ставки з 17,5 % у липні до 18 % у вересні та зростання грошової маси за 9 місяців 2018 року лише на 3,3 %);

- **адміністративні – зниження цін на залізничні послуги (на 3,7 %) у відповідності до механізму коригування вартості проїзду пасажирів.**

Довідково. Зміна тарифів на залізничні пасажирські перевезення здійснюється згідно із запровадженим механізмом коригування вартості проїзду пасажирів залежно від календарного періоду відповідно до наказу Мінінфраструктури від 20.04.2018 № 184 «Про затвердження Тарифів на перевезення пасажирів, багажу і вантажобагажу залізничним транспортом у внутрішньому сполученні» (зареєстрованого в Мін'юсті 10.05.2018 за № 577/32029).

Примітка. У вересні 2018 року порівняно з попереднім місяцем ціни виробників промислової продукції підвищились на 1,2 % (1,3 % у серпні), з початку року ціни виробників підвищились на 12,4 % (торік за цей же період – на 10,1 %). У річному розрахунку (до відповідного місяця 2017 року) у вересні порівняно з вереснем 2017 року зростання цін уповільнилося до 18,9 % з 19,3 % у серпні, у середньорічному розрахунку (порівняно з відповідним періодом 2017 року) упродовж січня-вересня порівняно з цим же періодом 2017 року темп зростання цін становив 18 % (17,9 % у січні-серпні). Зростання цін у вересні пов'язано з подорожчанням продукції як у переробній промисловості на 1,8 % (внесок до зростання цін виробників – 1,1 в. п.), так і у добувній – на 2 % (внесок – 0,3 в. п.), що частково компенсовано здешевленням електроенергії на 0,7 % (внесок – «мінус» 0,2 в.п.). Найбільший внесок до зростання цін у переробній промисловості сформовано збільшенням вартості виробництва у харчовій промисловості (внесок – 0,4 в. п.), металургії (внесок – 0,3 в. п.) та у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення (внесок – 0,2 в. п.).

Очікування. До кінця 2018 року варто очікувати збереження прогнозного тренду інфляції (у річному вимірі) на фоні: послаблення ефекту сезонної дефляції на плодоовочеву продукцію, підвищення вартості окремих послуг ЖКГ, високої волатильності цін на світових торговельних майданчиках (зокрема на ринку нафти та агропродукції), сезонного пошкваллення економічної активності та під впливом помірної девальвації гривні восени та наприкінці року.

Ризики: суттєве прискорення девальвації (на фоні необхідності виконання боргових зобов'язань), що формує невпевненість суб'єктів господарювання і є небезпечним для внутрішнього ринку, зростання витрат виробництва (з урахуванням понад прогнозованого подорожчання сировинних/проміжних товарів, впливу зовнішнього фактору, високої вартості кредитування) та їх прискорене перенесення на споживчі ціни.

«у подальшому очікується збереження помірної інфляційної динаміки»